

MAGYARÁG

VII. No. 16
1939. Jan. 17

2 lei

APARE IN PIECARE ZI

Fondator:

PÁSZTOR EDE

Redactor responsabil:
Dr. SÁHY LÁSZLÓ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ORADEA, PIAȚA MIHAI VITEAZUL 4

Bonnet, volt pénzügyminiszter kapott megbízást az új francia kormány megalakítására

Páris, jan. 15. Lebrun francia köztársasági elnök — miután a lemondott Chautemps miniszterelnök elhárította a kormányalakítási megbízást — Sarraut-t fogadta kihallgatáson. Valószínű, hogy Sarraut sem fogalta el a designálást, mert a köztársasági elnök nyomban utána Bonnet pénzügyminisztert fogadta, akinek megbízást adott kormányalakításra.

Bonnet a designálást elfogadta és nyomban megkezdte a kormányalakításra irányuló tárgyalásokat. Bonnet előbb Sarraut-val, majd Caillaux-val és Daladier-val tárgyalt.

A francia szociáldemokrata párt a maga részére követelte a miniszterelnöki tisztséget, vagy a kormány többségét. A jobboldali lapok most azt írják, hogy a népfront felbomlásban van és nincs kizárva, hogy

tiszta radikális-párti kormány alakul, esetleg a középpártokra támaszkodna.

Az angol sajtó a francia kormányválságról az aggodalom hangján ír. A „News Chronicle” szerint soha rosszabbkor nem törhetett volna ki a francia kormányválság, mint most. — Franciaországnak erőskezü és biztos szemű kormányra van szüksége.

és nagy kárára van maguknak a pártoknak is. Az egész köélet ilyen módon atomokra töredezik. Az így támadt hiányt töltik be azután a különböző áramlatok. Most az a kérdés, hogy ki tudnak-e emelkedni a pártok a mai széttöredezett helyzetből. A liberális párt jó úton van — írja Gafencu — és most a sor a nemzeti parasztpárton van a sor.

Goga Oclavián megnyugtató kijelentései a román-magyar közeledésről

A hét folyamán a romániai kisebbségi újságírók küldöttsége felkereste Goga miniszterelnököt, Hodos, Bornemisa és Dragomir minisztereket, akiknél a kormány sajtóreform terveinek kisebbségi vonatkozásairól érdeklődött. Ugy a miniszterelnök, mint Hodos, Bornemisa és Dragomir miniszterek, a legnagyobb előzékenységgel fogadták a küldöttséget, melynek tagjai Szász Endre, a szervezet alelnöke, Tabéry Géza író és újságíró, Demeter Béla és Végh József voltak. Valamennyien kijelentették, hogy a sajtóügyek e pillanatban a tanulmányozás stádiumában vannak, nagy figyelemmel hallgatták azonban meg a küldöttség szempontjait, a tervbe vett intézkedésekre vonatkozólag.

A kihallgatások alatt Goga miniszterelnök rátért a magyar kérdésre is, mind belső, mind külpolitikai vonatkozásban.

Goga miniszterelnök többek között a következő nagy horderejű kijelentést tette:

— Kormányunknak fő gondja a Románia és Magyarország közötti viszony új alapokon való rendezése. A körülmények úgy alakultak, hogy érzésem szerint az impériumváltás óta még nem volt olyan kedvező pillanat, mint a mostani, hogy a két ország viszonyát megjavítsuk.

— Ami a magyar kisebbség helyzetét illeti, ennek megnyugtató megoldására is megvannak az elképzeléseink. Én voltam az, aki annakidején a csucsai paktum ügyét dülőre vittem s remélhetőleg módosítatlanként majd arra, hogy ezt az építő munkát folytathassuk.

Hasonló szellemben nyilatkozott Hodos sajtóminiszter is.

Elhalasztották a Népszövetség ülését

Genf, jan. 15. A francia kormány az angol kormánnyal egyetértésben a rendkívüli körülményekre és a francia kormányválságra való tekintettel, kérte a január 17-ikére kitűzött népszövetségi tanácsülés elhalasztását. Avenol népszö-

vetségi főtitkár megkezdte tanácskozásait és távbeszélőn érintkezésbe lépett az érdekeltekkel. A francia kormány a hírek szerint azt kérte, hogy a tanácsulást január 26-ra halasszák el. Számolnak azzal is, hogy egy hét leforgása alatt a

nemzetközi helyzet megenyhül és alkalmasabb lesz a függő kérdések megtárgyalására.

A Népszövetség titkári hivatala pénteken közölte, hogy a január 17-re kitűzött megnyitást Franciaország kívánságára 26-ra halasztották el.

Vaida egy órán át tartó kihallgatáson volt az uralkodónál

Belpolitikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a kihallgatásnak. Mi igaz Vaida és Maniu kibéküléséből?

Bukarest, jan. 15. Vaida Sándor, a Román Front elnöke, tegnap délután váratlanul kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt.

Vaida királyi kihallgatása egy óra hosszat tartott és mikor Vaida eltávozott a királyi palotából, azonnal lakására kérte Tileát, Mirtóit és Constantin Anghelescut.

Az újságírók, akik tudomást szereztek arról, hogy Vaida kihallgatásra ment az uralkodóhoz, a királyi palota előtt kérdésekkel ostromolták meg Vaidát, aki azonban minden válaszadás elől kitért.

Az újságírók elkísérték a lakására Vaidát és megvárták, amíg Tileával, Mirtóival és C. Anghelescuval folytatott ta-

lácskozásai véget értek. Vaida azonban ezután sem volt hajlandó nyilatkozni és az újságírók kielégítésére végül is annyit mondott, hogy a tanácskozások során

annak a három megyének az átszervezését beszélték meg, amelynek tagjai, mint ismeretes, átléptek a kormányba

Bukarest, jan. 15. A fővárosi lapok, köztük a Curentul is azt állítja, hogy Maniu Gyula a nemzeti parasztpárt elnöke részt vesz a Ferdinand Rend 24-iki bankettjén.

Maniu egyébként holnap érkezik a fővárosba és a reggeli lapok értesülése szerint azonnal megkezdí tárgyalásait az ellenzéki pártokkal, hogy a választások idejére „megnemtá-

madási szerződést” kössön.

A fővárosban egyre erősebben tartja magát az a hír, hogy Vaida és Maniu kibékülnek. A „Tempo” szerint péntekre virradó éjjel a Vaidacsoport tagjai hosszú tanácskozást tartottak Angelescu a Nemzeti Bank volt kormányzójának lakásán. A megbeszélésen részt vett Vaida is. A lap azt írja, hogy megvitaták elvben a Vaida-csoportnak a nemzeti parasztpártba való visszatérését.

Ezzel kapcsolatban érdekes Gafencunak a „Timpul” című lapban megjelent cikke. Gafencu azt fejtegeti, hogy a liberálisok példáját követni kell, mivel a pártok széttöredezése nagy kárára van az országnak

Mai számunk 8 oldal, 2 lei

Az öreg nagymama igazán Goldog.

— ha a kedvesei körében kávét ihatik. Boldogan mosolyogva mond „igen”, ha még egy csészével kínálják. Az orvos azt mondta, nyugodtan ihatik több kávét, ha az illatos, jóízű Kathreiner-ből és Valódi Franck-ből készül. És hogy a Kathreiner-ből és Franck-ből készített kávé mennyire olcsó, az saját tapasztalatból tudja!

100 éves ember

Néhány év előtt dr. Gueniot, a francia orvosi Tudományos Akadémia előkelő tagja századik születésnapja alkalmával könyvet írt „Hogyan lehetünk 100 évesek?” címen. Kétségkívül egyike volt a legkeresettebb könyveknek. Ki tudjon ebben a témában jobb tanácsot, mint maga a százszentidős — különösen, ha még hozzá orvos is.

A sors iróniája folytán éppen orvosokból ezideig nagyon kevesen éltek meg a százszentidőt. Sőt. Theophrastus Paracelsus például, aki szelében hirdette, hogy felfedezte a hosszú élet csodaszerét 47 éves korában halt meg.

És ez nem egészen a véletlen dolga. Az orvosi tudomány ugyanis valahogy hibásan beidegezte azt a téves rögeszmét, hogy a baj, a betegség, a halál kívülről jön. Eltérítben a természetes gyógy mód hirdetőivel, akik a baj, a betegség és a halál gyökerét a test belsejében keresik. Akadtak, akik még a helyét is feltalálni vélték: „Der Tod ist in den Gedärmen!” — mondták, — a halál a belekben fekszik!

Ha talán ilyen kizárólagossággal nem merném leszögezni, bizonyos, hogy sok ebben az igazság. A törököknek van egy igen okos közmondásuk: a kis török születésénél Allah egy kazal ételt szab ki egész életére s aki előbb eszi meg, előbb hal meg. Élettanilag ennél okosabbat nem igen lehetne kigondolni.

Ha a százéves, vagy ezen felüli életkoru emberek életét fűrkésszük, közös, ugyyszólván kivétel nélküli tulajdonságot találunk. Azt, hogy ezek a hosszúéletűek ugyyszólván kivétel nélkül szegény, nélkülöző, az élet bőségesen nemigen turkáló emberek voltak. Zarah Aga, a nemrég elhunyt 145 éves török hamál volt, ami a legaiacsonyabb rendű hordári jelenti. Nélkülözött, koplalt és amikor a világ köz-

véleménye érdeklődött utána, elhalmozták pénzzel és bőséges eledellel, — rövidesen meghalt.

A magyar származású állítólag 178 évet élt Zaart Péter szegény koplaló földmives volt. Mészárosok, hentesek, szakácsok, bankigazgatók, szóval a földi élvezetekben bővelkedő emberek között százszentidőset alig sikerült találni.

Ha az egyes állatok élettartamát kutatjuk, úgy jelenleg Flourens emléketlen előskö-dünk, aki az élők élettartamát fejlődésüknek mintegy hat-szorosában állapítja meg. A fejlődés befejezését az epiphysis összenövésétől számítják. Az epiphysisek csontnövedékek, amelyek a csonttól külön fejlődnek és csak a fejlődés egy bizonyos fokán nőnek össze. Így pl. a kutyánál a második évben, a lónál az 5-ik évben, a tevénél a 6—7. évben nő össze a csonttal.

Az elefánt, amely tudvalevőleg 200 éven túl is él, továbbá a madarak élettartama nem igen ítéltető meg a Flourens-féle szabály után. A 20—25 évig fejlődő embernél 120 év volna a legmagasabb élet-

kor. Hakler, aki jelentékeny tekintély a biológiában, kifejenti, hogy az ember élettartama megközelítheti a 200 évet. Az elefánt, a dunna lud, azért élnek oly hosszú ideig, mert növényevők, mondják a vegetáriánusok, de akkor, hogy ítéljük meg a dögevő keselyű és a holló 150 évét?

Annyi kétségtelen, hogy az az állat, amelyik túltáplált és bőségesen él, különösen, ha az a fehérje-táplálékokra vonatkozik nem éri el élettartamának a maximumát. Vontatkozik ez különösen az emberre, aki a kétségtelenül 120 vagy ezen felüli élettartamát nem igen éli le s már 75 éven túl az elaggottság, leáltság jeleit mutatja.

Ugy látszik, a fehérje tartalma tápanyagok, ha azokat kelleténél nagyobb mennyiségben vesszük fel, mérges, bomló, erjedő anyagaiknál fogva mérgezik, koptatják, öregítik a testet.

A rendes keresetű polgár naponta ötször eszik. A tömörített koncentrált, zsíros és husokból álló étel — a többnyire szobai életet élő embereknek, — aztán képtelen ki-löködni.

Mérgek salakjaik ellepik a vért, a nyirkot az ereket, a test valóságos önmérgezési állapotba jut és szinte csoda, hogy 60—70 évig is kibírja.

A salakoktól elmeszesedett, meglobosodott és elöntött hajszálerek nem tudják kellőleg felépíteni az elhasznált sejteket, amelyek pusztulnak, sorvadnak, öregednek. A belső elválasztási mirigyek nem tudnak kellőleg működni. A szervezetnek ezt az állandó mérgezését a városi ember levegőtlenlése, mozgáshiánya még jobban fokozza.

Látjuk tehát, hogy az öreg-ség és a halál belülről jön. Ez a természetes élet és gyógy-mód axiomája, ellentétben a Paracelsus-féle évszázadok óta fennálló balhittel, amely, sajnos, már vérbe ment át az emberiségnek, amely kívülről jövőnek gondolja a halált, a mely kaszával a vállán kerlelhetetlenül közeledik a vacogó, tehetetlen, ártatlan ember felé.

Ujabb intézkedések a tűzifa árának csökkentése érdekében

Bukarestből érkezett jelentés szerint a tűzifa árában a fővárosban ismét jelentős emelkedés állott be, mégpedig oly nagy arányban, hogy ez az utóbbi hat esztendő árával szemben rekordot jelent. A bukaresti állomáson a tűzifa vagonjáért 8600—8800 leit fizettek, ami a nagykereskedőnél körülbelül 10 ezer leinek felel meg vagononként és 11 ezer leinek a fogyasztónak eladva.

Erre az emelkedésre való te-

kintettel az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium behatóan foglalkozik a tűzifa árának problémájával. I. Gigurtu ipar- és kereskedelemügyi miniszternek az a szándéka, hogy hathatós intézkedésekkel mielőbb megvalósítsa a tűzifa árának csökkentését. Ezt azonban nem az eddigi célra nem vezetett drákói intézkedésekkel, hanem bizonyos könnyítések életbeléptetésével akarja a minisztérium elérni.

RUMBA-JEGY SZELVENY

27

Aki a folytatólagosan meg-jelenő számokat össze-gyűjti, résztvesz a „Rumba” játékban

1937—1938. december—január

Színház

A Thalia színház műsora:

Január 17-én, hétfőn este 9: Gólyaszanatórium, (Szilágyi László és Eisemann Mihály új operettje).

Kedd délután 5: Urilány szobát keres. (Olcsó helyárakkal.)

Szerda délután 5: Gólyaszanatórium. (Rendes helyárakkal.) Este román előadás.

Csütörtök délután 5: A Rut kis kacsája. (Olcsó helyárakkal.)

Csütörtök este 9: Marika hadnagya (Dénes Gyula és Sallay Géza operettudonsága. Péntek este 9: Marika hadnagya.

Szombat délután 5: Nagy kabaré. (Új egyfelvonásosok, táncok, stb.) (Olcsó helyárakkal.)

Szombat este 9: Marika hadnagya.

Vasárnap délután 3: Cse-dás. (Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap délután 6: Marika hadnagya.

Vasárnap este 9: Sárgapity-kés közlegény.

Hétfő délután 3: Meseáru ház. (Olcsó helyárakkal.)

Hétfő délután 6: Sárgapity-kés közlegény.

Hétfő este 9: Marika hadnagya.

A Thalia Magyar Színház nyolcnapi vendégjátéka

Hétfőn este mutatja be a színház Eisemann Mihály és Szilágyi László legújabb operettjét a Gólyaszanatóriumot. A Gólyaszanatórium meséje meséje egészen speciális mese, amely arra készült, hogy két és fél órán keresztül állandó nevetésben és derűségben tarisza a publikumot. A Gólyaszanatórium cselekménye, mint már a darab címe is elárulja kissé csipős, de franciásan könnyed és sehosem sérti a jóízű határát.

Urilány szobát keres kedden délután 5 órakor van műsoron olcsó helyárakkal.

A rut kis kacsája a múlt ciklus nagysikerű operettje csütörtökön délután 5 órakor kerül színre olcsó helyárakkal.

Szombaton délután nagy kabaré előadás olcsó helyárakkal. Színre kerülnek bohózatok, blüettek, tréfák, ének és táncszámok, jelenetek.

Nap oldal

Van valami, ami országhatárokon, politikai és világnézeti különbségeken, sorompókon és gátakon is áttör: ez a divat. Utlevél, határátlépés nélkül, állampolgárságnak fittyet hányva befurakodik mindenüvé. — Mindegy neki, hogy van-e pénz van-e kedv, van-e biztonság, meggyérlehetetlenül a maga útján. S ez az út bizony nem mindig szimpatikus.

A mostani kalapdivatról van szó. Persze a női kalapdivatról.

Akárhova megy az ember, — akármilyen kedvvel rója az utcát, bármilyen célból megy bárhova, szemébe tűnik az a sok istencsudája, ami mostanában a nők fején éktelenkedik.

Valahol olvastam egyszer, hogy a minden korok divatja mindig valami rejtett — és néha csak később megállapítható módon — összefüggésben van a kor egyébkénti komponenseivel.

Ha ez igaz, akkor erről a korról nem sok jót lehet elmondani és feljegyezni egykor.

Hajmeresztő borzalmakat lehet látni. Nem is fontos annak megállapítása, hogy honnan indult hódító útjára ez a járvány, de egy biztos, itt van nálunk is, sűrű rajokban szedi áldozatait és e percben gyógyít hatatlannak látszik. Nincs lappangási ideje, ha egyszer ki tör, krónikusnak látszik, ragályo és fájdalmas kórság. — Fáj annak, aki nézi. Hogy mit érez, aki viseli, azt el sem tudom képzelni.

Maga a hatóság elérkezettnek látta az időt, hogy erélyes lépéseket tegyen a kór megfékezésére. Rendeleteket ad ki egymásután a budapesti főkapitány amiben eltiltja a kalapok viselését moziban, színházban és lehetőleg minden nyilvános helyen, ahol valami látnivaló van.

Ugyanis ezek a kalapdagatok, sapkagörcsök és toksérvek e pillanatban diadaluk csúcspontját ünneplik és dacos göggyükben már-már égig érnek. Olyan forradalmat idéztek elő, annyi kellemetlen incidens okozóivá lettek, lovagias ügyek sértesek, gorombáskodások, panaszkók burjánzottak nyomukban, hogy a főkapitánynak rendelet szigorával kellett a kérdés darázs-fészkébe nyulni és rendet teremteni.

Hát ilyen még nem volt. Női divat rendőrkapitányi felügyelet alá helyezve. Ez a tény egy maga elég volna annak bizonyítására, hogy ez a bizonyos női divat hol tartana ma. A kalapunk addig helytelenkedett, a míg rendőri felügyelet alá nem helyezték.

Hát nem tudom, hogy a hölgyek általában hogy gondolkodnak e kérdésről, de ha az én kalapommal történe ilyesmi, én, mint javithatatlanul romlottat, rosszutra térítet, elzüllöttet, család szégyenét, kitagadnám a garderobomból, a családomban többé nem szabadna a nevét kimondani és

az uccán elfordítanám a fejemet, ha szegény elzüllött páriával találkoznék.

Ma már nem is egyedül álló eset, véletlen, hanem mindennapos, hogy moziban, színházban, koncert- és előadóteremben botrányos viselkedése miatt leleszednek ilyen kalapkihágásokat a nők fejéről. — Olyan megjegyzéseket és párbeszédet lehet hallani, hogy az ember szégyenli magát az illető megskalpolt hölgy helyett is.

A „Pódium”-kabaréban Békefy László remek és bátor kis színházában külön kis szindarabot szentel és száztizes előadás-szériát ér el egy kabaré-számmal, amelynek főszereplője a mai kalap.

Hölgyeim! Az istenért, valaminek csak kell lenni ebben a tömegfelzúdulásban. Valami igazságnak, jogos ítéletnek, ebben a főkapitányi rendeletben. Férfiak undorodnak tőle,

Panem et circenses...

Hatalmas római cirkuszt ástak ki Obudán, ahol a II. légió tizenkétezer katonája mulatott 1700 év előtt

Budapestről jelentik: Ahogy a Bécsi-úton Budapest felé robogó autók Ujlak- és Óbuda határára eléri a Nagyszombat-utcát, megdöbbenő látvány tárul az utas szemébe. Hatalmas területen földig lerombolt házak maradványai, úszkós falak, óriási földhányások, kavernák.

— Hatalmas méretű római amphitéátrumot hoztak napvilágra a csákányok. Budapest területén ez a második római cirkusz, melyet sikerült felfedni. A közismert aquincumi cirkusz maradványai a régi római város polgári cirkuszának romjai. Ezek a meglepő épségben maradt falak a katonai cirkusz külső falai, amelyeket a II. adiutrix (második segédlégió) épített II. Antonius Pius császár uralkodása idején (Kr. u. 138—161 között). A rendelkezésünkre álló adatokból tudjuk, hogy a polgárság cirkuszát a görög származású Ulpiusz Zozimus polgár adományából létesítették. Érdekes, hogy a katonai cirkusz alapítására már korábban kiástak egy csaknem éppen maradt feliratos márványtáblát, a tudósok nagyrésze mégis azon a véleményen volt, hogy nem tételezhető fel, hogy Aquincum területén még egy amphitéátrum lett volna. Mégsem lehet mondani, hogy a feltárt cirkusz váraiban meglepetés lett volna, mert Németh Sándor régész 1822-ben egyik írásában kifejtette, hogy az ujlaki határban Óbuda-házai furcsa módon az ellipszis vonalában sorakoznak egymás mellé és alaprajzuk gyakran a kör cikkelyére emlékeztet. Ebből az észrevételből arra kö-

Értesítés!!

Megkezdődött

ezidén is nagyméretű

Ieltári vásárunk

Reichard

cipőáruháza

a rendőrség indexre helyezi, a találja, miért ragaszkodnak jóízűs gyomorkavariátónak hozzá?

vetkeztetett, hogy ezeket a házakat évezredes római színház alapjaira építették.

A budapesti cirkusz befogadóképessége 12.000 emberre tehető. Bár az épület külső tagozásai az idők során elporladtak, a diszítéseket az újkori építkezések valószínűleg felhasználták, ami megma-

radt, az is roppant nagyvonalu és impozáns. A vastag körfalak nyerskő borítása csaknem sértetlen állapotban van, a főbejárat, a ritmikus megismétlődő kapubejáratok, a hozzájuk csatlakozó falszárnyak és pillérek egységes és monumentális hatást gyakorolnak a szemlélőre.

1500 éves szünet után -- új előadás?

A főváros közönsége nagy érdeklődéssel kíséri az ásatások munkálatait. Autó, autó után robog a Bécsi-úton az amphitéátrum felé. A főváros művészi köreiből mozgalom indult meg, amely azt tűzte ki célul, hogy olyan tervet vigyen keresztül, amely lehetővé teszi a régi római cirkusz kiegészítését az eredeti épület szellemében. Ha sikerül a tervet megvalósítani, akkor Budapestnek közel kétezer éves multra visszatekintő színház lesz és ebben a rendkívüli környezetben adhatnak elő antik klasszikusokat és más ünnepi előadásra alkalmas drámai műveket. Egyelőre két vélemény csatázik ezen a téren. Az egyik (főleg a régészek) minden építkezés ellen vannak, mert féltik a maradványok hitelességét. A másik vélemény szerint a maradványok tökéletesen megőrizhetők a rekonstrukció keretein belül is. Arra hivatkoznak, hogy sokkal több értelme van annak, hogy új léttel teljék meg a régi cirkusz, minthogy a városnak ilyen nagy területe élettelen muzeummá változzék. Hivatkoznak arra, hogy

a jövő évben meginduló óbudai építkezések központjává lehet kiképezni a római cirkusz környékét és egyszerű helyreállítással is többet lehet megmutatni az utókornak a régi római életből, mintha csak a pusztá romokat tárjuk elő.

A százados bányamunka eredményeképpen a város alatt 35 kilométer hosszú, 178.000 négyzetméter területű alagúthálózat fut a mészkőrétegbe vájva. Találtak már ebben a bányában elefántcsontot, delfincsigolyát és Dinotherium gigantheum fogazatot is. Ennek az a magyarázata, hogy amikor még ez a vidék tengerfenék volt, a celithium csigák lerakódásából hatalmas mészkőréteg keletkezett, amely megőrizte a tengerbe süllyedt világ maradványait is.

Időjárás

Ködös, hűvös idő várható, sok helyen csapadék. Az északi megyékben a hőmérséklet süllyed, máshol kevés hőemelkedés.

János bácsi

maga mit szól a legújabb cselekedeteihez?

— Én csak örülök neki. Mer' most már a negyven éven felüli nők gyűnnék dívaiba, oszt ijenformán a feleségem mag az anyósom ázsiája is növekedni fog.

— Talán ázsiót akart mondani?

— Ázsijó, vagy ázsija mind egy a'. Különbözik Ázsiáról jut eszembe, hogy a japán császári tanács azt határozta, hogy hadüzenet nélkül folytatták a háborút. Ezér' ugyan kár vót összehíni a császári tanácsot. Ezt anélkül is tutjuk vóna.

— Hát a francia kormány lemondásához mit szól?

— Ne tessék tülem ijeneket kérdezni, mer' én már nem politizálok, mer' rágyüttem, hogy nem értek hozzá. Amikor Leon Blum lemondott, akkor értettem, hogy azér' mond le, mert esik a frank. De hogy most a Sótamp is ugyanazér' mongygon le, ez az amit nem értek. Legalább valami más okot találtak vóna ki.

— Nagy dolgok vannak az európai politikában. A Népszövetség sorsa is most dől el.

— Olvastam, hogy most már át akarják alakítani a népszöveccsigit is demokráta államok szöveccségévé és ebben az esetben még Amerika is belépne. Amerika csinálta meg a népszöveccsigit, úgy láccik ű akarja megbuktatni is.

— Ne legyen már ilyen rossz véleményű Amerikáról. Tudja Roosevelt mit csinál. Látja milyen hatalmas van: hadat üzenhet anélkül, hogy a népet megszavaztattá.

— Már a japánok megmutatták, hogy a maji háborúhoz nem kell hadüzenet. Hadat ráérnek akkor üzeni amikor már békét akarnak kötni. Spanyolországba se üzentek hadat egymásnak, mégis Terujelnél egyik nap egyik győz, másik nap a másik.

— Mégis, János bácsi, mi lesz már ebből a világból. Maga bizik a dunai megegyezésben?

— Én bizok, Ciano, Susnig meg Kánya is biznak, csak Szulinában aligha biznak a Dunába', mivelhogy ott minap is kiöntött és több házat romba döntött.

Az amerikai demokráta párt a lincselés ellen

Washingtonból jelentik: A szenátus tegnap kezdte meg a lincselési törvény vitáját, amit a kongresszus elfogadott és „szövecségi-büntény”-nek nyilvánított az elmúlt év áprilisában. Néhány szenátor kijelentette, hogy a törvénynek a szenátus által való elfogadása szakadást idézne elő a demokráta párt kebelében és azzal fenyegetőztek, hogy végső ellenállást fognak kifejteni a javaslattal szemben.

Popa Aurél prefektus kinevezte több biharmegyei falu interimárbizottságát

Nagyvárad, jan. 15. Popa Aurél megyei prefektus több község élére kinevezte az új interimárbizottságát. Az eddig kinevezett új ideiglenes tanácsok a következők:

BELÉNYESBEN:

Elnök: Petru E. Papp, alelnök: Ioan T. Mureșan, tagok: Ioan Roșu, Gavril N. Cosma, Teodor Stana, Petru Himmelsdorf, Constantin Lăzărescu,

Mihai Papluca és Gheorghe Mezea.

SZÉKELYHIDON:

Elnök: Blaga Florian Moisa, alelnök: Moțoc Mitru Petrii, tagok: Onița Dumitru, Demian Aleandru, Moțoc Ioan Balanțaș, Tripea Ioan al Grebii és Blaga Mihai al Lichii.

MOCIRLAN:

Elnök: Goldiș Ioan, alelnök:

Godea Ioan, tagok: Goldiș Ioan Gosomba, Goldiș Alexandru Guda, Goldiș Maxim, Bulza Costa Florian és Pelle Ioan.

TENKESZÉPLAKON:

Elnök: Codreanu Teodor Creț, alelnök: Popa Teodor Tângoaia, tagok: Codreanu Teodor Titoc, Ardelean Teodor Fani Șuteu Teodor Titel, Dehelanu Mihai Văzu és Codreanu Ioan Petres.

Lakásának ablakpárkányán felakasztotta magát a megtévedt pénzbeszedő

Megdöböntő tragédia játszódott le pénteken reggel kilenc órakor Nagyszalontán. Koch Mihály 58 esztendőes pénzbeszedő a lakásán függönyzsinórral felakasztotta magát és mire tettét észreverték, Koch már halott volt.

Az öngyilkosság ügyében a szalontai rendőrség bevezette a vizsgálatot és a kihallgatások során a következő tényállást állapította meg:

Koch csütörtökön egész nap

járta a várost és estére nagyobb összegű pénz gyűlt már össze Kochnál, aki bement az egyik vendéglőbe és ott barátjaival és ismerőseivel kártyázni, inni, később mulatni kezdett. A késő éjszakai órákba nyúló kártyázás és mulatás során Koch a nála levő összes pénzt elmulatta és elkártyázta és erősen illuminált állapotban tért haza lakására. Reggel, miután elmúlt a mámor, megdöbbenve eszmélt rá, hogy visszaélt megbízói bizalmával és

tönkre tette magát. meri az elmulatott pénzt nem tudja pótolni. Végső elkeseredésében öngyilkosságra határozta el magát és a függönyzsinórral felakasztotta magát.

Koch Mihály tragédiájáról a szalontai rendőrség azonnal értesítette a nagyváradai ügyészséget, ahol megindították a vizsgálatot egyben megadták a temetési engedélyt. Az öngyilkosság Szalontán, ahol mindenki jólismerte Kochot, őszinte részvétet keltett.

SZINI GYULA, a hirneves magyar író fia napidíjas sirápoló

1932-ben halt meg e nagyon tehetségesen író, de nagyon tehetségtelenül élő Szini Gyula magyar író, aki rengeteg szép regényt, szindarabot és novellát adott a magyar irodalomnak, de életében csak nélkülözést, nyomorúságot kapott.

Halála után pedig disz-sirhelyet és néhány sort a lexikonban, meg az irodalomtörténelemben.

Ez a kiváló író, két fiára, Dénesre és Cyrilre, örökségül halk beszédet, kopott lakást, gyámoltalanságot hagyott.

Dénes és Cyril apjuk halála után nem szívesen, de mégis bekopogtattak a kiváló író barátaikhoz.

Voltak, akik segítették őket tanácsaikkal, alkalmi munkákkal, voltak, akik nem. Többségben persze az utóbbiak voltak.

Az előbbieket kis csoportjába tartozott Ujházy György író is.

Amikor Ujházy György író látta hogy sem a Nyugat, sem pedig azok a többi lapok és kiadók, ahová és akiknek Szini Gyula dolgozott, nem állnak az árvák mellé, igyeke-

zett minden követ megmozgatni, hogy Dénes és Cyril álláshoz juthassanak.

De az író protekciója a legrosszabb ajánlólevél. Tehát az élők nem adtak állást Szini Gyula árváinak.

Csak a holtak...

Szini Dénes sirápoló lett a központi temetőben. Napi 3 pengő 20 fillért kapott a Baumgarten-díjas író, a Nyugat munkatársa és ami talán a fenti címenél nagyobb rang: a kiváló magyar író fia azért, mert ápolta a sírokat, nyeste a sírhalmokat, öntözte a kripták mellett a friss virágokat, felásta a sírok besüppedt földjét.

És ápolta napi 3 pengő 20 fillérért édesapja sírját is. A sors a halottak között apja birodalmába sodorta, hogy — élni tudjon.

Az „ikercsillag” írójának ikerei nem haltak éhen, meri a halottak pontosan hozzásegítették őket a napi 3 pengő 20 fillérhez. Ha elolvadt a sírok között a hó, akkor megkezdődött Szini Dénes munkája a temetőben. Három évig ápolta a sírokat, három évig takarította a havat a „Rózsaszir hó” írójának gyémánt-

Ezidén már nem jelentkezett a temetőben. A sirmunkás végre rendesebb álláshoz jutott.

Rengeteg helyen kérvényeztek az ikrek állást, rengeteg helyen folyt érdekükben protekció — az egyedül jogosult protekció.

Igy történt azután, hogy kérelmet is kapott Szini Dénes.

De Cyril egyet sem. Tévedésből mindkét állást Dénesnek juttatták, pedig Cyril ugyanolyan tehetséges, ugyanolyan megbízható, mint ikertestvére, Dénes.

Egy élelmes jóbarátjuk azt tanácsolta nekik, hogy a Déneshez megszólalásig hasonlító Cyril foglalja el Dénes második számú állását, mint Dénes.

A többi már olyan, mint egy Szini Gyula novella. Cyril jelentkezett, mint Dénes.

És dolgozott ő is. Kitűnően. Mint ahogy dolgozott állítólag a temetőben a sírok között is Dénes helyett, amikor Szini Dénes beteg lett és szükség volt a napi 3 pengő huszra. Nem ismerte fel senki, hogy fivérét helyettesíti a sirmunkás.

BELPOLITIKAI FIGYELŐ

A két liberális párt gyűlése volt a belpolitika legnagyobb horderejű eseménye ezen a héten. Hét évi távollét után tért vissza Bratianu György híveivel együtt a liberális pártba. Ebből a hét esztendőből ellenzékiiségben hét volt Bratianu György számára, de csak három esztendő a másik tábor részére. Bratianu György nem osztotta a kormányzás felelősségében. Pedig még néhai Duca miniszterelnök is felkérte kormányalakításra előtte Bratianu Györgyöt, hogy lépjen be a kabinéba. Ő azonban a liberálisok részére olyan feltételeket szabott, amiket Duca elfogadhatatlannak talált. A mikor azután Duca halála után Tatarescu vette át a kormányrudat, az új miniszterelnök semmiféle lépést nem tett a sokat emlegetett „pártkiegészítés” érdekében. A négy év lejárta után, a választások kiírásával egyidejűleg Tatarescu akart választási együttműködést létrehozni Bratianu Györggyel, de ekkor is csak képviselői mandátumokat helyezett kilátásba, a párt-egyesülést csak ellenzékiellenként vélte megvalósíthatónak.

Nos, az ellenzéki időszak hámarabb elkövetkezett, mintsem azt maga Tatarescu is hitte volna. S Tatarescu, valamint a különböző csoportok (H csoport, „Szabad vélemény” frakció) ellenzése is megtört. Dinu Bratianu akarata győzött és Tatarescu maga volt kénytelen indítványozni a fuziót.

A liberális párt tehát újult erővel indul a választási küzdelembe. A jelszó: jobb később, mint soha. Ha Tatarescu akkor vonult volna ellenzéki, a mikor Dinu Bratianu akarta — tehát a választás előtt — akkor lemondott és nem megbukott volna. A két liberális párt egyesülését a kormány oldalán is szívesen fogadták. A „Porunca Vremii” rokonszenves hangon foglalkozik a két liberális párt fuziójával. Lehet, hogy hozzájárult ehhez a liberális párt határozata is, hogy „nem akar nehézségeket okozni a kormánynak, de az alkotmányosság és törvényesség megvédésére ügyelni fog”.

Dem. Dobrescu mint ismeretes, az egész politikai világ legnagyobb meglepetésére a nacionalizmusról írt dicsőítő cikket az egyik bukaresti déli lapban. Dobrescu párfordulása azért keltett meglepetést, mert Bukarest volt főpolgármestere a nemzeti parasztpártot, majd később Juniant is azért hagyta ott, mert nem találta őket elég demokratáknak. Dobrescu még csak legutóbb is a demokráta összefogást hirdette és az ügyvédi kamarai választások során pedig a legnagyobb ellenfele volt Istrate Micescutak, a jelenlegi külügyminiszternek. Dobrescu azt hitte, hogy megkaphatja ismét Bukarest főpolgármestere állását. Multja

LONDONI LEVÉL

Óriási ünnepségekkel várják Őfelségét Londonba

Az egész Európa nagy nyugtalansággal várja a híreket, melyek Tokióból érkeznek, a mikádó elnöklété alatt tárgyaló japán birodalmi értekezletről. Angliának nagyon fontos lenne, hogy ez a háború a Távol-Keleten befejeződjék. Tokiói jelentések szerint erre meg is van minden remény, mert a japán nagytöke elzárkózik a kínai hadjárat további finanszírozása elől. Japán viszont jól látja az európai nagyhatalmak tehetetlenségét, az Egyesült Államok háború elleni idioszinkráziáját, a Szovjetfől való idegenkedését — tehát folytatni szeretné. Óvatosan, időnként Japán kipróbálja a nagyhatalmak türelmét, itt van a Panay bombázása. A Fehér Ház megelégedett bocsánat kéréssel és anyagi kártérítéssel. A Panay elsüllyesztéséről, — mint ismeretes, — egyik utas filmet ké-

izgassák a tömegeket. Pedig a felvételek nagyon gyengék, sötétek, primitívek néhány külsőfotó segítségével az egész stúdióban is össze lehetett volna vágni. Most már az összes londoni filmszínházakban színre kerül, de minden nagyobb hatás nélkül.

A múlt hét végén Nagybritanniát tette próbára Japán. Ugyanis a mikádó követének értesüléseit a Gaimucso — a japán külügyminisztérium — ellenőrzi, hogy jelentéseik eléggé megbízhatók-e, nem-e kell tartani attól, hogy a nagyhatalmak egyszer csak átkarolják minden oldalról Japánt. Sanghájban letépték az Union Jacket (az angol lobogó neve) és japán megszálló csapatok katonái véresre verték az angol rendőrség egyik magasrangú tisztjét. Egy demars a Foreign Officeből megint elment a Gaimucsonak, de

jelentések szerint Japán elérte céljait: megtörte a Kína japán ellenes politikáját. Megbízható értesülések szerint azonban Japán olyan híreket kapott Washingtonból, hogy Roosevelt igen unja az állandó bocsánatkéréseket és napról-napra szaporítja a csillagos lobogó alatt, japán és kínai vizeken őrködő flotta egységeit. Valószínűleg mire jelen soraim napvilágot látnak a táviró már elhozza a mikádó határozatát.

Károly király fogadta Bukarestben a baloldali Daily Herald diplomáciai munkatársát, az interjú tegnap jelent meg. Az uralkodó határozott, nagy és kisantant barát kijelentései az angol fővárosban megnyugvást keltettek. A király különben március első napjaiban idevárják, Calaisből Doverbe angol hadihajó hozza, a londoni Victoria állomáson pedig VI. György fogadja, nyitott hintón haladnak, majd kíséretükkel a város főútvonalain keresztül a Buckingham palotáig. Tiszteletére udvaribál lesz, azonkívül a fogadások és ünnepségek egész sora. Grigorcea volt budapesti, most londoni követ valószínűleg új palotát keres a követség részére, mert Románia külképviselete is estélyi ad uralkodójának tiszteletére.

Halasy György

F e j -
és derékfájás, emelygés, aranyér,
tisztátalan teint gyakran csak
emésztési zavarok következménye.
Ilyenkor
is segít a

DARMOL

Darmol hasfájó, petikában és drogeriában 4.- és 35.- L

szített, a napokban a sajtóbemutatót láttam. Amerikában nem engedték a közönségnek lejárni, nehogy fel-

egyéb nem történt. Most azonban mégis remény van arra, hogy Japán nem hatol be tovább Kína testébe. Tokiói je-

Leváltották a nagyváradi városi üzemek vezetőjét

Kilakoltatja a város az adóhátralékban levő városi bérlőket

Nagyvárad, jan. 15. Nagyvárad város interimárbizottsága péntek este tartotta második ülését dr. Mangra Demeter polgármester elnöklété alatt. Az interimárbizottság határozati-lag kimondotta, hogy a városi üzemek kommercializálásáról szóló szabályrendeletet megsemmisíti és az üzemek újból visszakerülnek a városi közigazgatásba. Egyidejűleg a tanács azonnali hatállyal elmozdította az üzemek éléről a mult rezsim által kinevezett igazgatótanácsot. A határozat végrehajtására, illetőleg az üzemek átvételére

bizottságot küldtek ki, melynek tagjai dr. Iacob Salva-tor alpolgármester, dr. Popa Liviu és Mihulin Nicolae tanácsosok.

A bizottság még péntek este megjelent az üzemeknél a tanács határozatának végrehajtása végett. A bizottság megvizsgálja az eddigi vezetőség működését is és arról jelentést tesz a tanácsnak.

Az interimárbizottság második határozatában kimondta, hogy

azonnali hatállyal felbontja az összes városi bérlők szerződéseit, akik lakbérhátralékban vannak.

A határozat vonatkozik nemcsak az Apolló- és Bazar-épület bérlőire, hanem a városi bérk-bérlőkre is.

Nagy filmverseny a Tivoli-ban! Döntsen a közönség!
Két egymást követő hét műsora: Mától a **Dzsungel királynője** Dorothy Lamour a női TARZAN-nal.
Jövő hélt: **Tarzan fogsága** Johnny Weismüllerrel.
A közönség döntse el, hogy melyik filmé a nagyobb siker.

azonban sokkal „demokratább” volt, semhogy a kormány oldalán is ne találják feleslegesnek felajánlását. Így azután Dobrescu nem lett Bukarest főpolgármestere — és nem co-

dálkoltunk, hogy a tegnapi „Timpul” hasábjain ismét a demokráta államok mellett írt cikkei, amelyeket — Dobrescu szerint — bekerítnek a nem demokratikus államok. Dobrescu

tehát ~~híve~~ demokráta lett. Csakhogy többé már nem hisznek neki egyik oldalon sem. Mert a politikában is számít még az őszinte meggyőződés és elkötelezettség.

IPAROS UJSÁG

IPAROS TUDNIVALÓK

Felhívjuk tagjaink figyelmét az alábbiakra:

1. Háztulajdonos tagjaink figyelmét felhívjuk arra a rendeletre, mely szerint minden háztulajdonos január 31-ig köteles benyújtani a pénzügyigazgatósághoz a bérleti deklarációt. Ezekbe az újabb rendelkezések szerint bele kell írni a bérleti szerződésnek illetékezési számát is, a bérleti neve, foglalkozása és évi bérösszege mellé.

Ezen bejelentés elmulasztása a ház évi adójával egyenlő bírságot von maga után.

2. Január 31-ig adóvallomást kell benyújtson a pénzügyigazgatósághoz minden kisiparos, akiket nem osztottak „patenta fixa”-ba, vagy akiknek a megállapított adókievési határidejük (patenta fixa) letelt.

3. Mindazok az iparosok, a kik alkalmazottat tartanak, — az adó törvény rendelkezése alapján — január 31-ig kötelesek a múlt év folyamán alkalmazott személyzetükről kimutatást benyújtani a pénzügyigazgatósághoz. A kimutatásba bele kell venni az alkalmazottak nevét, lakhelyét, foglalkozását és a múlt év folyamán felvett fizetések és járulékok összegét.

4. A kereskedelmi és ipartügyi minisztérium rendelete alapján közöljük, hogy minden vállalat, akár társas, akár egyéni az, 1937 december hó 31-én foglalkoztatott személyzetükről 1938 február 1-ig három példányban kiállított kimutatást kötelesek benyújtani a kolozsvári iparfelügyelőséghez, ha munkásaik száma nem haladja meg a huszat, ha huszon felül van, akkor a bukaresti iparfelügyelőséghez.

A kimutatásban feltüntetendők feltétlenül a következő adatok:

1. A vállalat teljes elnevezése.
2. A vállalat pontos címe.
3. Jogi formája (egyéni vagy társas cég, vagy részvénytársaság).
4. A vállalat természetű (kereskedelmi vagy ipari)
5. A cégbejegyzés száma.
6. Az 1937. december hó 31-én foglalkoztatott alkalmazottak száma (a fizetési napló szerint).
7. A vállalat tőkéje, vagy en-

nek hiányában a pénzügyigazgatósághoz bevalloft tőke.

8. A vállalat cégbejegyzője és aláírása.

A kimutatásban feltüntetendő az 1937. év folyamán történt személyzetfelvétel és el-

bocsátás.

Tagjaink szíves tudomására hozzuk, hogy a fenti bejelentéshez szükséges blanketták a szövetség irodájában kaphatók és tagjaink részére díjmentesen kitöltjük. Elnökség.

A Kisiparos Liga szakcsoport elnöki tanácsának ülése

A szakcsoport elnökök tanácsa vasárnap tartotta meg rendes havi ülését. A tanács ez alkalommal tűzte elsőrendű napirendjére a kisiparosok parlamentjének és egyben az iparosok országos egységesítésének problémáját. A tanács minden tagja méltányolta ennek a kérdésnek a horderejét és az előkészítés munkálataihoz gyakorlati tanácsokkal szolgált.

Foglalkozott a január 16-án megtartandó hitelszövetkezeti taggyűléssel és úgy határozott, hogy a taggyűlés jelentőségére a tagok figyelmét a szakcsoportokon keresztül is felhívja.

Hozzájárult és elfogadta úgy az elmúlt működésről tartott beszámolót, mint a jövő megvalósítások tervét.

Az együttműködő bizottság ülése

A Kisiparos Liga és az Építőiparosok Szövetségének együttes működési bizottsága legutóbbi gyűlésén megjelentek a Szövetség e bizottságába megválasztott új tagjai. Virányi Béla főmérnök a bizottság soros elnöke üdvözölve a bizottság új tagjait, annak a véleményét adott kifejezést, hogy mint a múltban, úgy a jövőben is kölcsönös megértéssel fognak minden iparos érdekű ügyben dolgozni. Hogy ez így van, bizonyítja az, hogy 16-án tartandó Szövetkezeti propaganda gyűlést közösen rendezik meg. E bizottság elhatározta, hogy haladéktalanul meghívja a bizottságba a főbb jogi személyiséggel rendelkező iparos szervek delegáltjait is. Az így megalakult helyi iparos parlament, mely az egész iparos társadalmat fogja képviselni, és így olyan súlyt fog jelenteni, mely ha bármilyen iparos ügyben állást foglal, azt az illetékes fórumok feltétlenül megfontolás tárgyává fogják tenni. Ez az az út, amelyen az iparosságnak haladnia kell. Sok feladat megoldása

vár e bizottságra és reméljük, hogy a várakozásnak meg is fog felelni.

Kisiparos Liga hírei

A Kisiparos Liga felhívja tagjai figyelmét, hogy folyó hó 31-ig a pénzügyigazgatóságnál az alkalmazottak szokásos évi kimutatását be kell nyújtani. A bejelentéshez szükséges nyomtatvány, valamint a kiállításra

vonatkozó felvilágosításokat a Liga tagjainak díjtalanul nyújtja.

Kérvényükben rámutattak arra, hogy a bórkereskedők minden képesítés és törvényes kellék nélkül cipőfelsőrészkesztéssel foglalkoznak. Ráműtattak arra, hogy a kereskedelmi-ipar és kereskedelmi törvény értelmében a kereskedőket a kisipar gyakorlására nem jogosítja fel és ennek megfelelően kérték, hogy az inspektorátus vizsgálja be a cipőkereskedők helyzetét és tiltsa el őket felsőrészkesztés vállalatától.

Vasárnap tartotta meg a székhelyi Kisiparos Liga alakuló közgyűlését. A mindig lelkes meleg és testvéries hangulatú közgyűlés a következő; tisztikart választotta meg: Elnök: Papp István, órási iparas alelnökök; Szentesi Károly és Abrudán Teodor, titkár: Koppányi Sándor, pénztáros: Varga Pál, ellenőrök: Vadkerti Sándor, Bálint Ferenc, Kugler József, választmányi tagok pedig Marjalki Károly, Kakas Gyula, Weisz Ferenc, Kohn Ferenc, Szamos József, Bancsik József és Kerekes Ferenc lettek.

A közgyűlésen a helybeli Kisiparos Ligát Pop Adalbert, Weisz Pál és Kovács Jenő képviselték.

Egy város prüszköl... Egészségügyi riport még 1937-ből

A szokásos évvégi statisztikák összeállítása során dr. Filip városi tisztifőorvoshoz fordultunk, hogy képet nyerjünk Nagyvárad 1937. évi egészségügyi helyzetéről.

A tisztifőorvos munkatársunknak a következőket monddta:

— A legújabb miniszteri rendelkezések értelmében havonta vagyunk kötelesek kimutatást felterjeszteni az egészségügyi minisztériumba a város egészségügyi helyzetéről. Ily módon tehát külön évvégi kimutatást nem készítünk. A járványos betegségekről van évi statisztikánk is. Eszerint az 1937. évben 283 skarlátos megbetegedés történt Nagyváradon — ebből 16 volt halálos.

A DIFTERIÁS

megbetegedések száma 67 volt, 5 halálos. Itt a statisztika javuló tendenciát mutat az előző évekkel szemben. 1936-ban ugyanis 74, 1935-ben pedig 126 volt az ilyenfajta betegségek száma. A difteria-járvány csökkenését főleg a siker

rel alkalmazott védőoltásoknak lehet betudni.

A TIFUSZOS

megbetegedéseknél sajnos a statisztika rosszabbodást mutat az előző évihez viszonyítva. Amíg ugyanis 1936-ban csak 52 tifuszos beteg volt a város területén, 1937-ben már ez a szám 89-re emelkedett és 17-en haltak meg tifusz következtében.

— Jelenleg — folytatja dr. Filip tisztifőorvos, — a város járványbetegségi statisztikája kedvező. 11 tifuszos, 1 difteriás és 32 skarlát-befegyet ápolnak a járványkórházban.

A TUDÓBETEGEKRŐL

szintén csak havi kimutatásokat készítünk. November hónapban például (a decemberi statisztika még nem készült el) 136 új tudóbefegyet és 120 új csonttuberkulotikus beteget jelentettek be az orvosok. Ez a rendes havi átlag — ha ezt megszorozzuk tizenkettővel — akkor ki lehet számítani, hogy

6000 tbc. beteg van Nagyváradon.

Mi ujság a fővárosi iparos-fronton?

A Samoil-szenátor vezetése alatt álló Kisiparos-szövetség támogattja a kormányt. Samoil szenátor tudvalevőleg eddig is bizalmi embere volt D. R. Joannitescunak, azonban szervezeteivel együtt már előbb csatlakozott a kormányhoz, mielőtt D. R. Joannitescu belépett volna.

A „Nemzeti Munka Front-

ja”, amely ille Calciu elnöke alatt működött, az elmúlt héten ülést tartott. Ille Calciu kijelentette, hogy ő és társai nem önként mondták le, hanem kényszerítették őket a lemondásra, amiért ő feljelentést tett. A „Nemzeti Munka Frontja” egyébként máris felszólóban van. Öbb iparosszervezet már kilépett a frontból.

KI A TETTES?

Az esküdtszéki tárgyalás felmentette a Sohodol cég gyilkossági kísérlettel vádolt tisztviselőit

Ezelőtt tizenegy esztendővel, Neama Ion nevű famunkás a Sohodol cégnek nagyobb mennyiségű fát termelt ki. A cég azonban akkor nem tudta átvenni a faanyagot és ezért a munkás beállított a cég irodájába, ahol egy Weinberger nevű tisztviselővel összetűzött. — Weinberger kidobta Neamat, aki fenyegetésekben tört ki.

A fenyegetésekre kirohant a cég másik irodájából Lévi Jenő a cég könyvelője, revolverrel a kezében és meg akarta fogni Neamat. Neama futni kezdett, mire Lévi elsütötte háromszor a revolvért és utána iramodva Neamának a cég Neumann és Codreanu nevű alkalmazottaival — elfogta Neamat. A tisztviselő ezután alaposan elagyabugyalta a foglyot, aki több sebből vérezve hazament a hegyek közé, mintegy 7 kilométerre fekvő lakására.

Másnap azonban a csendőrszton feljelentést tett — gyilkosság kísérlete miatt Léviék ellen.

A feljelentésben előadta, hogy a Lévi által elsütött revolver golyója őt a bal combján találta és a golyó megakadt a bőr alatt.

Közben Neama kibékült tisztviselőkkel, akikről 15 ezer lei kártérítést kapott. Ugy lát szik azonban, hogy az összeg nem volt megelégedve, — mert most már az ügyészséghez fordult,

elpanaszolva, hogy Lévi golyója a jobb combján találta.

Az eljárás megindult, Lévi föl elkobozták a revolvért és betették a többi bűnjelek közé. Több esztendőn keresztül folyt a per a törvényszék előtt, míg végre az új Btk. rendelkezése folytán az esküdtszék elé került.

A tárgyaláson kihallgatták Holban Vasile kapitányt mint fegyverszakértőt, valamint dr. Pop sebész tanárt és dr. Berariu törvényszéki orvost.

Az esküdtszék azonban most nem tudta odaadni a revolvért Holban kapitánynak, mert azt időközben ellopták a törvényszéki bűnjelraktárból. Holban kapitány elmondja, hogy a törvényszéki tárgyalások során még megvolt a revolver, és pedig egy 9 mm. kaliberű Frommer automata pisztoly és ő már akkor is adott véleményt. Szerinte a panaszos állítása nem felel meg a valóságnak, mert a 9 mm-es Frommer pisztolynak óriási áttűtő ereje van és az 15—50 méter távolságról egy 30 cm. vastag agyagfalat is átüt, tehát nem lehetséges, hogy a panaszos testében benn maradt volna.

Időközben dr. Ember János táblabíró, az esküdtszék elnöke átlapozza az iratokat és megállapítja, hogy a csendőri jelentés szerint a revolver egy 6.35 mm. kaliberű Browning pisztoly volt és nem egy 9 mm Frommer. A vádlott Lévi viszont azt állítja, hogy a revolver tényleg Frommer volt. Be kellene azonosítani a revolvért, azonban — eltűnt. A dolognak pedig óriási jelentősége van: mert ha a pisztoly az volt, amelyiket Holban kapitány látott, magától megdőlné a panaszos feljelentése — a Frommer 9-es pisztoly golyója nem áll meg a testben, viszont ha Browning volt, — akkor igaza lehet. Tisztázni azonban a kérdést nem lehet: — nincs meg a fegyver.

Az orvosszakértők időközben megvizsgálják Neamat és egyöntetűen azt jelentik ki, hogy Neama balcombján van egy régi sebhely, amely azon-

ban nem golyótól származik és nagyon régi — míg a jobb combján semmiféle nyom nincsen.

Megkérdezik a panaszost, hol kapta a lövést?

— Nem tudom biztosan. Az orvos tudja, aki a bizonyítványt írta. Ha azt mondta jobb oldalt, akkor úgy van.

— De a csendőrmester azt állítja, hogy a bal combon volt meglöve.

— Lehet kérem, nem emlékszem.

— Milyen messziről löttek le?

— Háromszáz méterről.

— De a vizsgálatkor azt mondta, hogy 15 méterről, a törvényszék előtt meg 30 métert mondott. Most meg három százat.

— Nem tudom kérem, nem emlékszem, nagyon be voltam rugva — össze is vertek, a fejem két helyen szakadt be. —

Gyomor- és bél- fűvódás

eseteiben, epe, vese, májzavarban, görcsös székrekedés, SAV TULTENGÉS, gyomorégés, — hányinger, ideges állapotoknál az orvosok legmelegebben ajánlják a világhírű amerikai gyógynövényekből készült

GASTRO D.

gyógyszert.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban és vagy postán megrendelhető 135 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 124.

Meglöttek. Igaz kaptam 15 ezer leit, de a lövés mégis megtörtént!

A vád tanui tagadják, hogy Lévi Neamába lőtt, a vád tanui viszont látták Neama lövési sebeit, így tehát revolver, lösebekkel és szemtanuk nélkül nehéz feladat vádolni gyilkossági kísérlettel valakit.

Ezután kezdi meg a vád névében Petruc ügyész-elnök a vádbeszédét, utána a védők következik és a magánvád.

A késő esti órákban hirdették ítéletet az esküdtszék. Az esküdtek negatív verdiktje alapján a bíróság mindhárom vádlottat felmentette.

„A tudomány függetlenségét” kiállították ki Amerikában

Az Amerikai Egyesült Államok tudományos intézetei elhatározták, hogy csatlakoznak a tudomány függetlenségének kinyilatkoztatásához. Három hónappal ezelőtt Angliában merült fel az a gondolat, hogy a tudomány meg kell óvni az öt környező veszedelmektől. Néhány országban ugyanis a tudósok munkásságára éppen olyan láncokat vertek, mint a sajtóra, a parlamentre, vagy a demokrácia többi vívmányára. A „Függetlenségi Nyilatkozat” többek között ezeket tartalmazza:

1. A kutatás szabadsága minden irányban és minden körülmények között szabad.

2. Ezt a szabadságot semmilyen törvény, rendszer, vagy földi hatalom nem korlátozhatja.

3. Az elért kutatási eredmények kicserélhetők és kicserélendők az egész világon.

4. A tudomány az egész emberiség közös java, abból mindenki szabadon és egyformán merithet.

5. Államhoz kötött tudomány nincsen. Ez önmagában ellentmondás.

Az amerikai tudományos intézetek azt javasolják, hogy ne elégedjenek meg a tudósok felsorakoztatásával a gondolatok mellett. Hiszen a világ legelmaradottabb és legsötétebb országában is a tudós szabadságsejtelő, szabadelvű és előkelő gondolkodású ember. Arra van szükség, hogy a nagy közvé-

ményt világosítsák fel a tudomány szabadságának jelentőségéről. Ez a közvélemény tudja meg, milyen károk haramolnak rá, ha a tudomány szabadságát a hatalom korlátozza. — Legcélszerűbb volna az ifjúságot megszervezni, hiszen az „ellentáborban” szintén az ifjúságra támaszkodnak. Ott már a kisdédvódákban kezdik felsorakoztatni a jövő katonáit. A terv nagyon tetszett: csupán Moulton tudós megjegyzése hűtötte le kissé a kedélyeket. —

Szerinte az ifjúság megszervezése kissé nehéz lesz. Hiszen az ellentábor sikere éppen abban rejlik, hogy olyan tömegekre támaszkodhatik, melyeket néhány jelszóval lehet megnyerni. A tudomány értékét és jelentőségét nem lehet néhány jelszóval érzékeltetni, vagy megismertetni. A tudomány, sajátosságánál fogva, csak a művelt emberekhez szól és ezek, legalább egyelőre, törpe kisebbségben vannak.

Fél-majom, fél-ember nyomait találták Jáva szigetén

A washingtoni Carnegie-intézetől származó jelentés szerint Jáva szigetén újabb összekötő kapcsolatot találtak az ember és a magasabbrendű majmok között. Von Königswald jávai tudós és a washingtoni intézet egy másik munkatársa, jelentették, hogy a Solo folyó közelében egy koponya részlete, egy alsó állkapocs és néhány fogat találtak, amelyek az említett félig majom, félig embertől származnak. „Ez az ősember — mondja a jelentés — a legkezdetelegesebb megkövesült emberi maradvány. Fajának első példányát 1890-ben találták meg Jávában és mind ezidáig azt tartották, hogy ez volt földünk legkorábbi em-

bere”. A Carnegie-intézet elnökének kijelentése szerint az új lelet igazolja, hogy az ősember fejlettség tekintetében messze túlhaladta a nagy majmok szellemi és testi tulajdonságait, továbbá, hogy az a kor, amikor az ember egyenesen jár s kezét és agyát használja, körülbelül egymillió évre tehető.

Makulatura

njászpapír nagy tételben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

Rádió műsor

VASARNAP

BUKAREST. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási orvosi tanácsok. 13 Hírek. 13.10 A Dinicu zenekar hangversenye. 14.10 Hírek. 15 Gazdáknak. 18 Katonazene közvetítése. 19 Időszaki anyag. 19.10 Tánccselezetek. 19.45 Felolvasás. 20 A Tanítók Énekkarának hangversenye. 20.30 Hangjáték. 21.30 Tánccselezetek. 22 Hírek. 22.10 A Rádiózenekar Hangversenye Majd hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 10.30 Hírek. 11—11.55 Ref. istentisztelet. 12—13.15 Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus Szíve-templomból. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Az Operaház tagjainak alakult zenekar. 14 Téli versek. 15 Hangcselezetek. 16 Gazdáknak. 16.45 Cigányzene. 17.30 Előadás. 18 Zongorasíkok. 18.20 Udvarhelyi képek, csevegés. 18.45 Dénes György és Pethes Sándor műsoros estje. 20.50 Sporteredmények. 21 A rádió szalonzenekara. 22.25 Hírek. 22.50 Rövid beszélgetés Paul Muni filmszínésszel. Cigányzene. 23.45 BSzKRT zenekar. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

HÉTFŐ

BUKAREST. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, víz állásjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Felolvasás. 18.15 Lemezek. 19 Időszaki anyag. 19.15 Petrescu-Dambovica Zsófia szerzeményei. — Filionescu zongora és Alexandrescu tenor előadása. 19.45 Felolvasás. 20 Keringők. 21.20 Felolvasás. 21.35 Csak Rádió-Románia: Lemezek. Csak Bukarest: Vonósnégyes. 22.10 Luczarszkaja Eugénia énekel. — 22.30 Hírek. 22.45 Vendéglői zene.

BUDAPEST I. 7.45 Torna Utána Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat 13 Déli harangszó. — 13.05 Laskó Emil énekegyüttese. — 13.45 Hírek. 14 Cigányzene. 14.30 Pontos időjelzés. 15.40 Hírek. 16 Ártolyamhírek. 17.15 Diáklórá. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Előadás. 18.30 Barbara Issakides görög szerzők műveiből zongorázik. 19.10 Előadás. 19.35 Hangcselezetek. 18 Zenés részletek a „Gasparone” című filmből. 20.15 Csevegés. 21 A Budapesti Hangversenyzenekar. 22.30 Hírek. 22.55 Zongorahármas. 24 Hírek német nyelven. 1.05 Hírek külföldre.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE
CÉGNÉL ORADEA

APRÓHIRDETÉSEK

Az apróhirdetés ára szavanként 2 lei. A legkisebb hirdetés 10 szögig 20 lei. A rumba igazoló-jegy szelvényei ellenében 10 szavas apróhirdetést 10 lejért közölünk. Jelígyével, vagy „cim a kiadóban” jelzéssel feladott hirdetéseknek 10 lej pótdíj fizetendő. Csak válaszbélyeges érdeklődésre válaszolunk.

Róna fényképésznél

Ismét megkezdődött a nagy árkedvezmény!

6 drb művészi lev. lap csak 80 lei

ugyanaz, ami a kirakataimban látható. Kérem, ne hagyják magukat félrevezetni a konkurenciától. Str. Alexandri 4.

ÁLLÁS

Kocsis felvétetik szőlőgazdagságba. Jeleníkezni: dr. Andrisca, Bul. Reg. Ferdinand 8. 112

Főzni tudó mindenest keresek jó bizonyítvánnyal. Cim a kiadóban. 99

Két jó aljamunkást, egy bőrvágó szabászt azonnal felveszek. Tache Ionescu No. 1. udvarban. 116

Munkáslányok felvétetnek Gyertyagyár, Alea Gojdu 3. 135

Középkori mindenest vagy bejárónő 3 tagu családhoz felvétetik. Str. Vlahuța 36. Gonda. 139

Oșorheiu és fughiu községek (Oradea mellett) részére megbízható lapárust keresünk jó keresettel. Jeleníkezni a kiadót hivatalban.

Házmasternek felveszek gyarmekfelen középkori házaspárt, hol az asszonynak háztartási munkákat kell végezni fizetésért. Klein, Vlahuța 12. 140

VÉTEL-ELADÁS

Szőlő és veteményes föld két évi kamatmentes részletre eladó. Calea Victoriei 3. Vendéglő. 137

Eladó 5 méter hosszú, 2 és fél méter széles jóminőségű kazal széna. Simion, jud. Sălaj Fráter Kata udvarán. 136

Eladó két dupla ágyra való ágytakaró (egy horgolt és egy grenadin), egy fehér gyermekágy. Str. Vasile Conta 22. 133

Rendőrséghez és pénzügyigazgatósághoz szóló bejelentések, lelkérszerződések és más hivatalos nyomtatvány-ürlapok kaphatók a Pásztor Ede cégnél Piața Mihai Viteazul 4.

KÜLÖNFÉLE

Ford és Hanomag traktorok, téglák és cserépresek, esztergápadok, szállagfűrészek, 60 HP. Diesel 16—20 HP. petroleum-motorok, egy közési tüzfecskendő, 4-6 HP cséplőgarnitúrák, hengerek, malmai gépek, rovátkolók és csiszológép, 120 és 200 HP stabil gépek, szabadalmazott herefejtő készülékek kaphatók: Desider Friedrich, Timișoara IV. Str. Vespasian 4.

Üzlethelyiség, modern, jutányosan azonnal kiadó. Bodegának alkalmas. Calea Maniu 36. 141

Népszámlálás száz év előtt

A „Times” hasábjairól vettük át az alábbi érdekes sorokat:

„... Az egyik állami angol irattárban igen érdekes történelmi dokumentumra bukkantak. Az iratok között szerepel az a népszámlálási ív, amely több mint száz éves. Ez a darab papíros annyival is inkább érdekes, mert Victoria királyné családjának személyi adatait tartalmazza. Victoria királyné 20 évesnek tüntette fel magát. Utána számítottak ennek az adának és ekkor kiderült, hogy Victoria királynő 2 évvel fiatalította meg magát. Az első hivatalos népszámlálást Angliában 1801-ben tartották meg. Érdekes, hogy az 1881-ben rendezett népszámlálás alkalmával nem volt senki sem kötelezve arra, hogy az életkorát is közölje. Csúpan a 20 éven aluliak voltak kötelezve arra, hogy pontos életkorukat közöljék. Csúpan 1841-ben tették kötelezővé, hogy a népszámlálás alkalmával a férfiak és a nők az életkorukat

pontosan feltüntessék, a kötelezettség alól azonban kivételt képezett a királyi család.

Aki tulajdonképpen leplezte Redl ezredest

A „Wiener Journal” írja a következő érdekes esetet:

„... Bécsben az egyik nagyobb kocsiszímben nemrégiben tűz ütött ki az egész kocsiszín, amely tele volt régi hintókkal a lángok martalékává vált. A nagy tűznek egyetlen emberáldozata volt

és pedig a 76 esztendőes Leopold Tschebold. Bécs egyik igen jellegzetes figurája volt. Ő volt egyébként az, aki az emlékeztető Redl-féle kémkedési bűnygyben nagy szerepet játszott. Redl ezredesnek kedvenc fiakkorosa volt és ő hozta el a „postáról azokat a leveleket, amiket az ezredes „poste restante” kapott. Leopold Tscheboldnak gyanusnak tűnt fel egy ilyen postaküldemény és azt a katonai hatóságoknak adta át. A levélben olyan kompromitáló adatok voltak, amiknek alapján Redl nem is tagadhatta le a bűnösségét. Az osztrák vezérkar igen lekötövezve érezte magát a kocsissal szemben, megjutalmazásáról azonban időközben megelégedtek. A szerencsétlen ember késő öregségére a leégett kocsiszímben való lali őrszolgálatot s itt tengette az életét, amíg a tüzvész nem következett be...

Oriási panamát leplezték le a lengyel limanovai petroleum firomitónál

Varsó, jan. 15. A hatóságok a lengyel köztársaság fennállása óta most leplezték le a legnagyobb visszaélést. Megállapították, hogy limanovai petroleumfinomító vállalat, amely francia érdekeltség kezén van, nem kevesebb mint 8 millió zloty-val károsította meg az államot. A visszaéléseket már 18 éve folytatták és hamis könyvvezetéssel nagyobb veszteséget mutattak ki, mint ami valójában mutatkozott. Ezáltal a társaság azt érte el, hogy kevesebb adót fizetett. A vizsgálat ebben a nagyarányú visszaélésben folyik tovább.

Főbelőtte magát egy ismeretlen férfi Budapesten

Budapest, jan. 15. Különös öngyilkosság történt a magyar fővárosban péntekre virradó éjszaka. A Klauzál-téren levő Szabó-féle vendéglő különtermében főbelőtte magát s nyomban meghalt egy gazdasz külső, magas férfi, akinek a személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. Bucsuvelet találtak csúpan nála, amely egy hölgynek írt. Ebben közli, hogy súlyos bajba került és minden okmányát megsemmisítette, mert nem akarja, hogy hölgyismerősei be az ügybe belesérüljenek. A vizsgálat a titokzatos öngyilkosság ügyében folyik.

FLOREAL-KRÉM

szeplő, májfolt, pattanás és más arctisztálanságok ellen Szépit, üdit, fiatalít. 1 téglé ára 40 lei. Főraktár:

PAP DROGUERIA

Oradea, Bulv. Regala Ferdinand 9. Tel. 656. Naponta postai szétküldés